

DE DAG DAT DE WEDVLUCHTEN STOPTEN...

Fragmenten uit de geschiedenis van meer dan 150 jaar Geraardsbergse duivenbonden Deel 2 Van 1920 tot recentere tijden...

Dirck SURDIACOURT

Na de oorlog verkopen de legers hun militaire duiven. Het Amerikaanse leger verkoopt 1.500 duiven aan drie liefhebbers in Doornik. Het Engelse leger verkoopt zo'n 3.620 duiven voor 30.900 fr.. Het Franse leger houdt zijn duiven ter beschikking van de duivenliefhebbers uit de bezette gebieden. Het Belgische leger heeft op dat ogenblik nog geen besluit genomen.¹ Men zou dus vrij snel een nieuwe kolonie kunnen uitbouwen. Maar de tijden zijn veranderd. De overheid gaat zich met het duivenspel bemoeien: wetten, belastingen en regels worden ingevoerd.

De monsterbetoging tegen de duiventaks van 10%

De regering heeft geld nodig. Veel geld. Creatief als ze is komt ze in 1921 met een taks van 10 % op de propfen, te heffen op het bruto bedrag van de inleggelden en wil ze een belasting heffen van één frank op elke verkochte pootring. Het voorstel wekt felle reacties los bij de duivenliefhebbers. Op initiatief van de Brabantse afdeling van de Belgische Duivenliefhebbersbond komen op zondag 17 juli zo'n 5.000 duivenmelkers in Brussel samen voor een proteststoet. Zij scanderen dat zij met hun 250.000 leden, de volksvertegenwoordigers-duivenliefhebbers zullen inschakelen tegen hen die de taks willen stemmen. Spandoeken met opschriften moeten de actie ondersteunen: *'De duif is de vriend van de soldaat in de loopgraven'* of nog *'De duiven hebben Verdun gered'*.² Het protest van de melkers heeft helaas niet mogen baten en op 28 augustus 1921 wordt de wet gestemd.³

De razende drift naar vermaak en afkeer voor alle werk...

De eerste tekenen van weelde en welzijn na de zware oorlogsjaren brengen jongeren en jongvolwassenen al vlug in contact met nieuwe vormen van ontspanning. De

Duivenliefhebbers wilt gij uwe duiven spoedig in orde setten, ze genezen van allerlei ziekten, zoals pokken, oogziekten, moeilijke ruïving, alijmbek, leering, enz. gebruik in volle vertrouwen 'l **IDEAAL DUIVENPOEDER SALVATOR** en den **KRACHT ELIVIR STEPPE** te bekomen aan 3 fr. de doos en 5 fr. de flesch, bij Apotheker Medard De Kessel, Botersstraat, Aalst, en in het algemeen depot Karel Steppe, Apotheker, Geeraardsbergen. 8629

Duivenliefhebbers
Wilt ge schoone uitslagen bekomen in de prijskampen houdt dan het oog op de gezondheid uwer duiven
IDEAL is een waarborg voor hunne gezondheid: 't is een onovertreffbaar middel: voorkomt en geneest op enkele dagen, de ziekten der duiven: Snot, Wit en Geel in den Bek, Pokken en Tering: vergemakkelijkt de Ruïving en geeft een zuivere huid.
Het eens gebruiken is het voor altijd aannemen,
3,50 fr. de flesch.
De Pillen **"VIXOR"** schenkt aan de duiven welke men voor de prijskampen bestemd, kracht en sterkte. Deze pillen werken bijzonder op het spierstelsel en den bloedsomloop der duiven en het gebruik ervan vergemakkelijkt de vlucht en geeft aan de duif eene groote weerstandskracht tegen de moeite.
In een woord de **Pillen VIXOR** dienen om de duiven welke men voor de vlucht bestemd in vorm te stellen.
3,50 de doos.
ALLEEN TE BEKOMEN IN DE
APOTHEEK-DROGUERY
- **RENÉ BRECK** -
Vredestraat, 6, rechtover 't Stadshuis, (Telef. 107) Geeraardsbergen.

Krachtvoer en pillen moeten mee het succes waarborgen.

maatschappij verandert: "Arbeid wordt aanzien als een last, - het noodzakelijke middel om geld te verdienen, waarmede men zijne genoegens koopen kan. De liefhebberijen in kamphanen, reisduiven, waarmede men zich vroeger enkel 's Zondags bezighield, worden meer dan ooit beoefend; alle dagen van de week hebben er kampstrijden en prijsoluchten plaats, en al wie er aan meedoet, ziet men midden den dag, per fiets en den witlinnen zak of het mandje op den rug, over de baan rollen, in vergaarsalen bijeenroepen en rond de 'matte' groote sommen verwedden. Naar gelang de dagloonen stijgen en de arbeider meer verdienen kan, ziet men er minder naar, midden de week een getij te verzuimen, - men leeft van eindenwaart in, want sedert de Staat het 'werkeloosgeld' heeft ingebracht, is onder de lagere klas alle voorzorg en gevoel van verantwoordelijkheid vergaan."⁴

Vanaf het moment dat het Nationaal Crisisfonds financiële steun verleent aan de werklozen, vragen sommigen zich af of ook werkloze duivenmelkers steunverlening moeten krijgen. Moet men een werkloze steunen die het gekregen geld opdoet aan het duivenspel of andere kansspelen?

De duivensport gaat ook politiek een rol spelen. Zo ziet de katholieke kerk met pater L. J. Callewaert op kop, de belangstelling voor spel en vermaak met lede ogen

1. *De Volksstem*, 6 april 1919, p. 2.

2. *De Volksstem*, 20 juli 1921, p. 1.

3. Belgisch Staatsblad van 19 maart 1922, nr. 78.

4. S. STREUVELS, *Land en leven in Vlaanderen*, 1923. L. SCHEPENS, *Kroniek van Stijn Streuvels, 1871-1969*, 1971. *Land en leven in Vlaanderen is een herwerking van Veld en Dorp* (1910) en *De Landsche Woning in Vlaanderen* (1913).

toenemen en legt de oorzaak en de verderfelijkheid ervan bij het groeiend succes van het socialisme na de oorlog; in die zin dat het socialisme niet enkel opkomt voor de arbeids- en loonsverbetering van het werkvolk maar uit taktische overwegingen ook het 'plezierleven' organiseert.⁵ Een dreigend gevaar dus voor de katholieke arbeider waarop de Kerk moet toezien.

De wet van 24 juli 1923 en volgende, op de bescherming van militaire duiven⁶

Duiven hebben soms de neiging om (uitgeput) op een vreemd duivenhok neer te strijken, eerder dan naar het vertrouwde hok door te vliegen. De bezorgdheid van de militaire overheid om die duiven te recupereren, is aanleiding tot het aannemen van de *wet ter bescherming van de militaire duiven en ter beteugeling van het aanwenden van duiven voor bespieding*. Voorts moet iedereen die een hok met reisduiven openstelt of in stand houdt vooraf de toestemming vragen van de burgemeester van zijn gemeente.⁷ Deze machtiging wordt enkel verleend aan leden van een duivenmaatschappij, aangesloten bij de Nationale Duivenliefhebbersbond. In de praktijk is dit niet meer dan een administratieve formaliteit.

In 1928 wordt de Nationale Bond door de minister van Landsverdediging gemachtigd om de uitvoering van de wet van 28 augustus 1921, houdende de instelling van een taks op het spelen en de weddenschappen⁸ én de wet van 24 juli 1923 te verzekeren.⁹ De melkers vormen een belangrijk kiespotentieel.

In de aanloop van de algemene verkiezingen richt de katholieke bur-



Brief van burgemeester Gustaaf Flamant aan de duivenliefhebbers van Geraardsbergen, 2 april 1925 (Verzameling Dirck Surdiacourt, met dank aan Bart Broeckaert)

gemeester Gustaaf Flamant zich in april 1925 naar een specifieke doelgroep: de duivenmelkers. Wetende dat in die periode de socialistische duivenbond *Gelijkheid voor Allen* een van de grootste, zoniet de grootste duivenmaatschappij¹⁰ in Geraardsbergen is, is zijn gepersonaliseerde brief een opvallend initiatief. Als lid van de landbouwcommissie en voorzitter van de *Neerhofmaatschappij Avicultura* van de stad meent hij de melkers te kunnen overtuigen om voor hem

te stemmen. Drie punten staan op zijn programma: beter aangepaste en meer wagons voor het duivenvervoer bij de nationale spoorwegen, bij de verkoop van duiven moet een eigendomskaart worden voorgelegd en er mag geen verhoging komen van de duiventaks. Of zijn oproep stemmen heeft opgeleverd kunnen we natuurlijk niet achterhalen, maar het zou ons verwonderen. Zijn brief met foto lijkt ons niet de juiste toonzetting te hebben om deze belangrijke

5. L. J. CALLEWAERT, *Enkele beschouwingen over onze landelijke Jeugd* gepubliceerd in *Onze Jeugd*, mei 1924, p. 160.

6. Wet van 24 juli 1923 verschenen in het BS van 9 augustus 1923, nr. 221) en het Koninklijk Besluit van 27 december 1923.

7. Bij artikelen 1 en 2 van de wet van 24 juli 1923, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 9 augustus 1923, nr. 221.

8. Gewijzigd door de wet van 31 december 1925 en 7 juni 1926. Verder het Koninklijk Besluit van 6 juli 1927 houdende vaststelling van controlemaatregelen betreffende de toepassing van de taks op het spel en de weddenschappen, op de ingezetten sommen.

9. *De Volksstem*, 3 januari 1928, p. 1.

10. In 1928 telt de maatschappij meer dan 450 leden.

doelgroep te overtuigen.

De Geraardsbergse *Pêl-mêle-vluchten*: traditiegetrouw tijdens de zomerkermis

In 1928, is volgens André Huwé, deze lokale zomerkermisvlucht met de stad als speelomtrek, ontstaan op initiatief van de socialistische duivenmaatschappij *Gelijkheid voor Allen*. Vroeger werd deze wedvlucht ook "*De Prijs van de Stad Geraardsbergen*" genoemd. Iedere liefhebber mag deelnemen met vier duiven die in vier verschillende manden worden ingekorfd, één duif per lossingsplaats. Van op de vier uithoeken van de stad worden de duiven op de donderdagavond van de zomerkermis gelost.¹¹ Het lossen gebeurt volgens de traditie om 17.00 uur en wordt aangekondigd door de sirene van de brandweer. De winnaar is hij die zijn vier duiven het vlugst weet te klokken. De oorspronkelijke speelomtrek, bepaald door de buitengrenzen van de stad, is later uitgebreid. De duiven worden gelost vanuit Twee-Akren, Moerbeke, Ophasselt en vanop Parikeberg¹².

De duivensport, een overdeven 'geldspel'?

Tijdens de economisch moeilijke jaren 1930 probeert het Crisisfonds de werkloze duivenmelkers effectief ook uit te sluiten. In maart 1934 beweren sommige mandatarissen in de Kamer van Volksvertegenwoordigers dat de duivensport een overdreven 'geldspel' is, zeker omdat het – naar hun zeggen – maar al te vaak voorkomt dat arbeiders tot 100 frank per duif en per wedvlucht inzetten. Stemmen gaan op om maatregelen te nemen ter bescherming van de werkloze

duivenliefhebbers.¹³ Daardoor ontstaat er ontevredenheid bij de duivenbonden. Men overweegt lokale en gewestelijke betogingen te organiseren en in de Kamer laaien de discussies tussen voor- en tegenstanders hoog op. Wat is er aan de hand? De regering, die er over waakt dat de toelagen die werklozen ontvangen uitsluitend worden aangewend om het gezin te ondersteunen, wil niet dat het geld wordt gebruikt om aan de 'drift voor spel of drank' te voldoen. Ook het KB van de 10 oktober 1921 voorziet in die zin dat het de werklozen verboden is duiven, hanen, vogels of honden houden, om aan prijskampen mee te doen. De werkloze heeft dus de keuze: afstand doen van zijn werklozensteun of zijn duiven wegdoen, althans zo lang hij werkloos is. Alleen duivenliefhebbers begrijpen het plezier van de duivensport. Gelukkig zetelen in de Kamer van Volksvertegenwoordigers ook mandatarissen die voeling hebben met deze mensen en hun sport en opkomen voor de rechten van de duivenliefhebbers. Zij stellen dat de melkers, in hun verbittering en ontevredenheid, in het spelen met de duiven afleiding en troost vinden en dat men hen dat niet mag afnemen¹⁴: *"Ware het ook niet spijtig dat spel uit te roeien, of geheel en al te zien verdwijnen, dat thans het genoegen, de voldoening, het geliefkoosd tijdverdrijf uitmaakt van een vierde onzer bevolking? Rust roest; een nietsdoende wordt een minderwaardige. Thans kunnen onze gedwongen werklozen hun ledigen tijd nog blijmoedig doorbrengen, door hun lieve diertjes af te wachten en er mee bezig te zijn om hun Zondag door te brengen. Onze arme lieden zijn al ontmoedigd genoeg door de gedwongen werkloosheid. Wij leven in de eeuw van sport; alleman, rijk en arm, zoekt ergens zijn*

voldoening. Voor de duivensport den inleg te beperken op 5 frank, volgens koninklijk besluit van 31 Mei 1933, neem daarbij 2 frank voor constateur, en men kan maar 9 frank spelen, reken daarbij de leerdrachten, dan bestaat er voor den werkloze geen winst." Men pleit daarom de duivensport vrij te laten.¹⁵ Bovendien is er geen enkel werklozenfonds in staat om deze beslissing op het terrein te controleren; vooral ook omdat de controleurs van het werklozen- of het crisisfonds onmogelijk de huizen kunnen aflopen om na te gaan hoeveel duiven door gehele of gedeeltelijke werklozen worden gehouden?

De economische crisis heeft sowieso gevolgen voor de werkloze duivenmelker

In juli 1934 wordt het Nationaal Crisisfonds nog maar eens gevraagd tekst en uitleg te geven bij de beslissing om werkloze duivenmelkers uit te sluiten. Het antwoord is eenvoudig: de werkloze duivenmelker mag maximaal vijf frank inzetten om daarmee ook de forfaitaire kosten te dekken voor transport, taksen en voeding. Gaat hij hierboven dan wordt dit beschouwd als pure inzet en eist het Nationaal Crisisfonds de uitsluiting van de deelnemende duivenmelker¹⁶. In de praktijk kan hij nog amper meedoen aan lokale wedvluchten.



De socialistische duivenmaatschappij *Gelijkheid voor Allen* (1934)

11. Interview met André Huwé, 20 november 2015.

12. Archief *Gelijkheid voor Allen*, mededeling André Huwé.

13. Kamer van Volksvertegenwoordigers, *Parlementaire Handelingen*, zitting van 6 maart 1934, p. 1102.

14. *Ibidem*, p. 1104.

15. *Ibidem*, p. 1105.

16. *De Volksstem*, 13 juli 1934, p. 1.

In de zitting van 30 januari 1936 stelt het Nationaal Crisisfonds het verbod van deelneming aan de duivenprijsvluchten door werkloze duivenliefhebbers terug ter discussie. De uitgangspunten worden gezien als onrechtvaardig en dus onaanvaardbaar, vooral omdat alleen de werkloze duivenliefhebbers worden gevisieerd. De overheid moet trouwens vaststellen dat sinds het in voege zijn van het vorige besluit, al voor meer dan 150.000 frank minder ringen voor jonge duiven zijn verkocht, wat vanzelfsprekend een verlies betekent voor de schatkist en dat in economisch moeilijke omstandigheden.¹⁷ Uiteindelijk vindt men een compromis. In overleg en met akkoord van de duivenbonden mag een werkloze duivenliefhebber 20 duiven in zijn hok houden, daarvan mogen er slechts twee beschikbaar zijn voor het spel. De overige zijn nodig voor de kweek. Een laatste beperking is dat de melkers alleen maar op zondag spelen. Het nieuwe voorstel beperkt inderdaad de deelname aan het aantal wedstrijden en het totaal bedrag dat men kan inzetten op maximum twee duiven maar de werkloze liefhebbers kunnen tenminste spelen.

De Tweede Wereldoorlog breekt uit... Opnieuw zien de duivenliefhebbers het spel beknot

Het Belgisch leger heeft voor het laatst op reguliere wijze militaire postduiven gebruikt tijdens de achttiendaagse veldtocht in 1940¹⁸. Wanneer op 28 mei 1940 België

capituleert volgt op 3 juni al een eerste verordening die de duivenliefhebbers aanbelangt¹⁹. De bezitters van postduiven zijn verplicht binnen de 48 uren na publicatie van de verordening aan de burgemeester van hun gemeente een lijst van hun postduiven te bezorgen. Het wordt hen ook verboden om postduiven buiten de duiventil in een afzonderlijk hok te houden en de vleugels van de duiven moeten gekortwiekt worden. Men mag ook geen postduiven houden zonder voorgeschreven ring of met een ring zonder de vermelding van de naam van de eigenaar van de duif. Weggeven of verkopen van postduiven is verboden. Elk vergrijp tegen deze bepalingen wordt streng gestraft, in sommige gevallen zelfs met de doodstraf. Deze verordening wordt in *Geraardsbergen* bekend gemaakt op 16 juni 1940.

De duivenliefhebbers zijn terecht bezorgd! Zo is het volgens hen noodzakelijk dat de duiven op bepaalde uren van de dag toch moeten kunnen uitvliegen omdat dit van belang is voor de kweek. Nog in dezelfde maand vinden er daarom onderhandelingen plaats met de Duitse overheid. Het *Algemeen Nieuws* maakt zich sterk dat de Duitse overheid de Belgische duivenliefhebbers - 9 op 10 duivenmelkers zijn werkmensen - wel tegemoet zal komen.²⁰ Dat neemt niet weg dat heel wat duivenliefhebbers, zoals Guillaume Dupont, in het najaar hun duiven slachten omdat zij veronderstellen dat de oorlog nog lang zal duren en het te kostelijk zal zijn om hun kolonie in stand te houden²¹.

Het tweede uitvoeringsbevel voor reisduiven is van 10 april 1941 (*Kreiskommandantur Aalst*). Op bevel van de militaire bevelhebber voor België en Noord-Frankrijk, moeten alle houders van reisduiven om de drie maand, te beginnen vanaf 1 mei 1941, bij hun burgemeester een lijst²² inleveren waarop hun reisduiven in volgorde van de ringnummers staan vermeld. De duivenliefhebbers krijgen een drie tot vier maanden om de zaken te regelen want vanaf 15 oktober zullen de hokken aan de hand van de hoklijsten worden gecontroleerd.

Onafhankelijk van deze beslissing blijven de melkers verplicht de ringen van gedode of gestorven duiven, samen met de hoklijsten, op het stadhuis binnen te brengen. Alle eerdere verordeningen op het houden van reisduiven blijven van kracht.

De melkers mogen zich gelukkig achten want de bevoorrading van duivenvoer wordt door de hoofdgroep 'Graangewassen en Veevoedes' voorzien. Elke duivenliefhebber ontvangt rantsoenzegels voor duivenvoer: 1 zegel per duif, met een maximum van 14 duiven per duivenhok, ongeacht het totaal aantal duiven op het hok. Als gevolg van de vaak laattijdige uitreiking van de rantsoenzegels voor duivenvoer komen er in juli-augustus 1942 zowat van overal klachten binnen bij de hoofdgroep. De overheid wijst er nogmaals op dat de ravitaillering van duivenvoer slechts geldt voor de duiven, vermeld op de lijsten ingevolge de Duitse verordening van 30 april 1942. In juli 1943 meldt de Belgi-

17. Kamer van Volksvertegenwoordigers, *Parlementaire Handelingen*, zitting van 30 januari 1936, p. 409.

18. Belgische Senaat, Zitting 1995-1996, 11 januari 1996, Toelichting bij het *Wetsvoorstel betreffende de liberalisering van de duivensport*, ingediend door Hugo Coveliers. De militaire duiven waren ondergebracht in 4 postduiven-pelotons, respectievelijk afhankelijk van het 21 Bn TTr, het 22 Bn TTr, het 23 Bn TTr en het 24 Bn TTr. Verwezen wordt naar het antwoord van de minister van Landsverdediging op Coveliers' vraag nr. 12 d.d. 29 november 1995 (*Vragen en Antwoorden*, nr. 1-7, blz. 335).

19. Verordening nopens het houden van postduiven, getekend (Ernst Alexander Alfred Herrmann Freiherr) von Falkenhäusen, militaire bevelhebber in België en het Noordzeekanaal.

20. *Het Algemeen Nieuws*, 23 juni 1940, p. 14.

21. *De Sportduif*, 11 maart 1953, p. 7.

22. De speciale formulieren zijn te verkrijgen bij de drukkerij van *Le Messenger Colombophile* - Bruxelles.

sche Duivenliefhebbersbond haar leden dat de bevoorrading van duivenvoeder slechts geldt voor wie ook effectief lid is.

In januari 1945 geeft een rantsoen-zegel recht op 3 kg duivenvoeder, voor de periode januari tot en met juni 1945. Het rantsoen is vastgesteld op 0,5 kg/maand/duif en bestaat uit 250 gr duiveneten en 250 gr 'cribluren'.²³

Op 12 juli 1945 laat het ministerie weten dat er geen problemen meer zijn met de bevoorrading van granen. Elke duivenmelker krijgt nu 2 kg/per maand/duif, bestaande uit 1 kg duivenvoeder en 1 kg gesplitte bonen. De verdere administratieve afhandeling wordt van dan af overgenomen door de Belgische duivenbond. In oktober is er voldoende duivenvoer beschikbaar en stopt de ravitaillering.

Na de oorlog

Het einde van de oorlog betekent niet dat de duivenliefhebbers weer met de duiven kunnen spelen. Het besluit van 24 oktober 1944 (BS van 29 oktober 1944) verbiedt immers alle duivenwedstrijden en -vluchten en bepaalt tevens dat de duivenhokken moeten gesloten blijven. Dat men het allemaal niet zo nauw neemt bewijst een rondschrjven van 4 mei 1945 van gouverneur Maurice Van den Boogaerde in opdracht van het ministerie van Landsverdediging. Daarin worden de burgemeesters er nogmaals op gewezen streng toe te zien op de correcte uitvoering van het besluit. De gemeentelijke politie heeft de plicht de overtredingen vast te stellen.

De Belgische overheid wil de maatschappij op een georganiseerde manier zuiveren van mensen die gedurende de oorlog, op welke wijze dan ook, met de Duitsers hebben samengewerkt.

De bevoorrading van reisduiven seizoen 1947



Met dat doel krijgt burgemeester De Nauw, net als alle andere burgemeesters in Oost-Vlaanderen, op 15 mei 1945 de vraag van de gouverneur om een volledige lijst over te maken van personen die een toelating hebben postduiven te houden en op gebied van 'vaderlandsgezindheid' als 'verdacht' moeten worden bestempeld. Hierop wordt negatief geantwoord en de zaak wordt geklasseerd.

De aanvankelijke moeilijkheden in de bevoorrading dwingen vele liefhebbers er toe hun beperkte kolonie voorlopig klein te houden. Een geleidelijke, zij het nog beperkte heropleving van de bonden, brengt echter nieuw leven in het maatschappelijke netwerk. Spijtig genoeg is niet iedereen een even grote duivenliefhebber want in november 1946 wordt het ministerie van Landsverdediging overspoeld

met klachten over het doden van reisduiven door 'jagers' die de losvliegende vogels eerder in de kookpot willen zien dan op de nok van hun dak. De minister roept de burgemeesters op om, in het kader van de wet van 24 juli 1923, met betrekking tot de bescherming van de reisduiven, hiertegen streng(er) op te treden.

Met een beperkt aantal deelnemende duiven worden de eerste prijsvluchten ingericht zodat men – bij manier van spreken – met elke twee duiven een prijs wint. Het beperkt aantal duiven bij de eerste vluchten zorgt er voor dat de melkers gemakkelijk een prijs behalen, ook met niet superieure duiven. Door de lage inzet en de aanmoediging van de besturen nemen nogal wat jonge duivenliefhebbers met een of meer duiven deel aan een prijsvlucht. En wanneer zij een

23. 'Cribluren' is geplet graan (tarwevlokken). Een duif eet 20 à 30 gram graan per dag. Het oorlogsrantsoen voor duiven bedraagt ongeveer 16 gr..

Geeraardsbergs Verbond

1948 "GELIJKHEID VOOR ALLEN" **1948**
GROTE MARKT.

"MONTAGNARDS" BRUGSTRAAT.  "DE EENDRACHT" STATIEPLEIN.

Zondag 25 April

Jaarlijkse Monstervlucht uit **NOYON**
Omtrek 7 kilometers

10.000 FRANK GEWAARBORG
SPECIALE KAARTEN ZIJLEN LATER VERSCHIJNEN.

Zondag 9 Mei Grote Monstervlucht uit

Pont St. Maxence
omtrek 12 Kilometers

10.000 fr. SOUCHEPRIJZEN
AAN 25 FRANK PER DUIF.

verdeeld als volgt:
1 pr. 2000 - 2 pr. 1500 - 3 en 4 pr. 1000 fr.
5 en 6 pr. 750 - 7 en 8 pr. 500 fr.
van 9 tot 14 prijs 250 fr.
Een REGULATEUR, w. 2500 fr. in de Special aan 50 fr. per duif.

Zondag 16 Mei Buitengewone Monstervlucht uit

DOURDAN
omtrek 7 Kilometers

10.000 FR. Gewaarborgd

verdeeld als volgt:
8.000 fr. Souche prijzen
1 pr. 2000 - 2 pr. 1500
3 pr. 1000 - 4, 5 en 6 pr. 500
en 10 prijzen van 200 fr.
Souchen aan 25 fr. bij de inkorving
2.000 fr. in serie v. 2 aan.

Ieder Lid van het Geeraardsbergs Verbond mag op 2 eerste alg. duiven ervoor aansluiten. Op voorwaarde dat ze alle twee voor de speciale prijs vliegen. - 1 pr. 250 fr. - 2 pr. 150 fr. en 10 prijzen van 100 fr.

Zondag 23 Mei

Jaarlijkse Monstervlucht uit
omtrek 20 kilometers

DOURDAN

15.000 fr. SOUCHEPRIJZEN
AAN 50 FRANK PER DUIF.

verdeeld als volgt:
5000 - 3000 - 2000 - 1000 fr.
5 tot 8 pr. 500 fr. - 9 tot 13 pr. 400 fr.
Opgepas! Er zullen voor deze prijsloop maar 300 Bms verkocht worden aan 50 fr. Dag der inkorving 100 fr. waarvan 99 prijzen van 100 fr. zullen bijgevoerd worden.
Een prachtige VELO waarde 2500 fr. in de Special aan 50 fr. per duif.

Zondag 30 Mei

Grote Monstervlucht uit
omtrek 25 Kilometers

Kerktoeren Geeraardsbergen, Ninove, Aalst.

ORLEANS

45.000 fr. Gewaarborgd & 5.000 fr. Gratisprijzen

Kaarten zullen de volgende later aankomen:
Weyensbergh, Denderom, Tel. 112, Geeraardsbergen.
Voor verdere inlichtingen wende men zich tot F. Van Nieuwenhove.
De Voorzitters: Gustaaf Vander Putten, Frans Motte, Hector De Smet.
Geeraardsbergen, drukkerij AUWELS, Veerdestraat, 36.

tweede maal inzetten en... opnieuw winnen krijgen ze de smaak te pakken. Het gemakkelijke succes zorgt voor een toevloed van nieuwe leden maar ook een toename van nieuwe duivenmaatschappijen. Vanaf 1946-'47 spelen de ervaren duivenliefhebbers terug mee. Het jaar daarop organiseert het Geeraardsbergs Verbond eind april-mei een aantal belangrijke wedstrijden met serieuze prijzen.

In 1949 wordt met groot succes een vlucht vanuit Noyon ingericht ten voordele van de weeskinderen van de stad. Meer dan 1.000 duiven zijn er toen ingeschreven en met verrassende prijzen als: een dakvenster, twee reguleurs, een zinken bad, koekoeken, een fiets en nog veel meer.²⁴ Een wat vreemde prijzenpot, zeker als het jaar voordien bij het Geeraardsberg Verbond heel mooie geldprijzen te winnen waren.

Vanaf 1950 mag men stellen dat de sport een nieuwe bloei kent. Vooral de korte afstandsvluchten, zoals de vitessevluchten Quiévrain en Noyon, komen in de belangstelling. Dat er op deze prijskampen flink gespeeld wordt, is zeker. Sommige liefhebbers zijn er zo aan verslaafd dat ze naar geen ander spel meer omzien. De zogeheten 'quiévrainisten' zien het grote gemak: inkorven op zaterdagavond en 's zondags om 09.00 uur of 09.30 uur zijn de duiven al terug op het hok en hebben de melkers de rest van de dag geen kopzorgen meer.²⁵ Bepaalde duivenmaatschappijen zoals De Vredevliegers, In de Rechte Lijn en In de IJzeren Vleugel spelen daarop in en profileren zich als heuse Quiévrainverenigingen. Ook de fondvluchten nemen langzaam in aantal toe maar het aantal deelnemende duivenliefhebbers blijft nog beperkt op deze langeafstandsvluchten.

In 1955 klaagt De Gazet van Aalst

'Geeraardsbergs Verbond' bestaande uit de duivenmaatschappijen 'Gelijkheid voor Allen', 'Montagnards' en 'De Eendracht'

24. De Sportduif, 11 maart 1953, p. 7.

25. De Sportduif, 1951.



Het lied gaat over een duivenmelker die het liefst zijn tijd doorbrengt in zijn duiventil nabij Het Steen in Antwerpen. Het is er rustig en hij kan er zijn zorgen vergeten. Een instrumentale versie van het nummer werd jarenlang op de Vlaamse radio gebruikt om de Inlichtingen voor duivenliefhebbers aan te kondigen. (1950)

Grote Prijskamp uit QUIEVRAIN
(juli 1959)



er over dat de duivensport een echte nijverheid is geworden. Er zijn volgens de krant wel 250.000 duivenliefhebbers, die elk een groot aantal duiven bezitten waarop de overheid een recht heft van 1,1 fr. per ring. In 1952 bracht dat 4.290.358 fr. op. Daarnaast is er rond de duivensport ook een handel ontstaan in constateurs, ringen, manden, geneesmiddelen, duivenklinieken en zo meer. Gespecialiseerde kantoren bieden zich aan voor het berekenen van de coördinaten, het opmaken van de lijsten en vooral voor het ophalen en het vervoer van de duiven naar de verschillende lossingsplaatsen... De NMBS verdient een niet onaardig bedrag aan het wekelijks transport van de duiven naar de verschillende steden van waaruit ze gelost worden. Jaarlijks worden zowat 9.000 wagons hiervoor ingezet.²⁶

Maar er is onrust op het duivenhok. Volgens Ed. Van der Vloedts in *De Sportduif* is er in 1956 al een achteruitgang in de duivensport waar te nemen. Nieuwe wedstrijdconcepten zien het licht: afvallingskoers, achtervolging, dubbelingen,



Duivenlokaal 'De Yzeren Vleugel' en de Supportersclub 'de Warande boys'
(foto Johnny De Nie, april 1969)

26. *Gazet van Aalst*, 20 januari 1955, p. 2.

om niet te spreken over loterijen die men op het programma zet om de leden aan te zetten met meer duiven aan de vluchten deel te nemen. Men denkt zo aan de malaise te kunnen ontsnappen. De kosten die gepaard gaan met het houden van een kolonie lopen steeds hoger op. Slechts de zeer goede melkers houden aan hun sport financieel iets over. Wie net uit de kosten komt met zijn prijzen mag zich dus gelukkig achten.²⁷

Naarmate de jaren 1950 vorderen neemt het aantal zolderhokken in de stad af. Ook het aantal leden-duivenliefhebbers vermindert en kleine duivenmaatschappijen moeten noodgedwongen hun deuren sluiten.

Overzicht van de stadsbonden in de 20^{ste} eeuw

We hebben het al eerder aangehaald: over de eigenlijke duivenbonden is er weinig informatie terug te vinden. Onze zoektocht heeft wel talrijke fragmentjes opgeleverd op basis van de vele wekenlijkse aankondigingen in de lokale kranten, op zich te weinig informatie om een gefundeerd verhaal uit te schrijven. Toch willen we de lezer deze kleine stukjes uit het leven van de talrijke duivenbonden niet onthouden, al was het maar om ons zij op die manier een (wellicht nog onvolledig) overzicht geven.

Sporen uit een nabij veleden...

De hiernavolgende lijst van Geraardsbergse duivenbonden is noch chronologisch, noch alfabetisch samengesteld.

Eerlijk moet Niemand Vreezen

Deze vereniging heeft in 1924 zijn

lokaal in de Adamstraat nrs. 38-40.

Les Montagnards, De Montagnards, ook nog *Le Cercle des Montagnards* of *De Bergklimmersbond*. In 1924 vinden we *De Montagnards* terug in de Collegestraat nr. 20 bij Guillaume de Pauw.

De Montagnards is een oude duivenmaatschappij die we na de Tweede Wereldoorlog nog weten spelen. Nadien ontbreekt verdere informatie. Volgens een pamfletje uit 1946 is G. Vander Putten voorzitter. Zij hebben hun lokaal bij Albert Van Mello, Brugstraat nr. 6 (februari 1947). In 1958 vinden we de vereniging terug op het Stationsplein bij Urbain Delcourt.²⁸ Nadien beschikken we over geen informatie meer.

Les Vrais Amies, De Ware Vrienden

De eerste vermelding vinden we terug in 1856 (zie eerste deel van deze bijdrage). Zij blijven wellicht bestaan tot in de jaren 1950 en hadden hun lokaal onder meer op het Stationsplein.

Gelijkheid voor Allen

Ook bekend onder de afkorting



Gewoontegetrouw vinden in het winterseizoen de binnenactiviteiten plaats. Belangrijk zijn de jaarlijkse Duivententoonstelling (1974), de kampioenvieringen en de teerfeesten

GVA

Gelijkheid voor Allen, gevestigd in het Volkshuis op de Markt, is ontegensprekelijk jarenlang een bloeiende maatschappij geweest. Ondervoorzitter Henri Batselier zegt in *Het Laatste Nieuws* in 1989 dat de maatschappij op 23 december 1923 is gesticht in het Volkshuis in Geraardsbergen²⁹. Vermoedelijk gaat het om een doorstart als gevolg van de wet van juli 1923. De stichter en eerste voorzitter is Jean Coessens.

In maart 1928 telt de bond meer dan 450 leden³⁰. Het speelseizoen 1928 eindigt voor *Gelijkheid voor Allen* met een bijzonder groot succes. Frederik Spitaels wint dat jaar niet minder dan 232 prijzen. Op 14 oktober stelt hij in een grote tentoonstelling 70 van zijn beste prijsduiven tentoon. In 1930 is Frans Motte voorzitter³¹.

In 1952 wordt een zekere Dieudonné (Donné) Cap(r)iau, Capeau (of Capéau) fabriekswerker, bijgenaamd 'rossen donné' de voorzitter en is Maurice Van Onacker uit de Polderstraat secretaris³². Hij wordt opgevolgd door Arthur Neirinckx. Deze laatste is 23 jaar lang, onafgebroken, voorzitter geweest.

Op 8 mei 1989 krijgt de maatschappij de titel van 'Koninklijke Maatschappij' toegekend. De overhandiging van het officiële brevet door gouverneur Herman Balthazar, vindt plaats in de ontvangstzalen van het Provinciehuis in Gent ter gelegenheid van de Nationale Feestdag. Voorzitter Etienne De Nutte en Henri Batselier nemen er de honneurs waar. In die periode speelt *Gelijkheid voor Allen* in een vijfverbond met *De Rechte Lijn*, *De Lustige Zwellers* (Schendelbeke), *De Verenigde Boeren* (Idegem) en *De Eendracht* (Onkerzele). De voorzitter is Marcel Gezels, Jozef Mange-

27. *De Sportduif*, 4 april 1956.

28. *Cinemablad*, 30 mei 1958.

29. *Het Laatste Nieuws*, 29 juli 1989, *Gelijkheid voor alle duivenmelkers*, door D.M.J.G., (De Mil Josiane - Geraardsbergen).

30. *Recht en Vrijheid*, 25 maart 1928, p. 3.

31. *Recht en Vrijheid*, 23 februari 1930, p. 3.

32. *De Sportduif*, 16 januari 1952.



Grote Lutte (december 1961)

linckx is penningmeester en Henri Batselier secretaris.

71 jaar lang hokken de socialistische duivenliefhebbers samen in het Volkshuis op de Markt. Door veranderings- en aanpassingswerken aan het gebouw verlaat de maatschappij in 1994 het vertrouwde lokaal en installeert de vereniging zich in *zaal Romanov* op de Zakkaai, om in 1996 in het *café Trapkens* op aan de Oude Steenweg een nieuw onderkomen te vinden³³. Ook bij *Patrick's Snooker*, Nieuweweg, hebben de duivenliefhebbers een tijdlang een onderkomen gehad. In 2001 is René Duville voorzitter en André Huwé ondervoorzitter. Op 13 september geeft Duville zijn ontslag en wordt Huwé voorzitter. Op 27 oktober 2002 wordt een nieuw bestuur gekozen; Huwé blijft voorzitter. Danny Van Den Berghe secretaris, Jean Wicheler schatbewaarder en Luc Boetman ondervoorzitter³⁴. In 2014 doet de bond definitief de boeken toe.

De Vredevliegers

Het lokaal van *De Vredevliegers* bevindt zich in de Vredestraat. De winterperiode is volgens de traditie een periode van tentoonstellingen en binnenkamers activiteiten.

Zo vindt in 1961, in het Café van Marcel Vander Beken, het duivenlokaal van *De Vredevliegers*, op 17 december een 'Grote Lutte' plaats tussen Milo de Bodt, Roger Van Cauwenberghe en Marcel Vander Beken, elk met zes duiven. De duiven worden gekeurd door nationale keurders.

De Vitessevliegers

De Vitessevliegers zitten in de Lessestraat bij De Laeter. Op 14 juni 1952 richten zij onder meer een wedvlucht in vanuit Carcassonne.³⁵

De Planterijoliegiers

De Planterijoliegiers is een typische

Quiévrainbond. In 1962 is Rob Van Lierde lokaalhouder in het café *De Planterij*, Oude Steenweg, nr. 105.³⁶

De Achterhoekvliegers

De Achterhoekvliegers uit de Buizemonstraat hebben hun duivenlokaal bij Fr. De Nie in het nr. 141.³⁷

Duivenmaatschappij St. Pieterswijk

In de Buizemontstraat nr. 150 vergaderen met regelmaat de duivenliefhebbers van de vereniging *St.-Pieterswijk*. Hun lokaal is bij Cyriel De Glas.

De Sprinters

De Sprinters hebben in 1958 hun



In de jaren 1970-1980 is Frans De Bodt (beter bekend als Soeë Snieë) en later zijn zoon Milo caféhouder van het Café in de Vredestraat (Foto Jacques De Ro)

33. *De Beiaard, Duiven vliegen al 75 jaar*, 27 maart 1998; Az, 25 maart 1998.

34. Interview met André Huwé, Geraardsbergen, 20 juli 2014.

35. *Cinemablad*, 6 juni 1952.

36. *Cinemablad*, 23 november 1962, p. 1.

37. *Cinemablad*, 11 december 1963.

lokaal bij Albert De Bruyne, beter bekend als *bij Bruintje* op de Vesten nr. 114. Later verhuist de bond naar *Lokaal De Spiegel* in de Steenstraat bij F. De Temmerman³⁸. De maatschappij maakte toen gebruik van de bakelieten constateurs (duivenklokken) van het merk Heirman³⁹. Naar het schijnt was dit type duivenklok zeer geliefd bij de Geraardsbergse duivenmelkers. De maker hiervan, Edgard Heirman, had hiervoor een mechanisme ontwikkeld waardoor de tijd op minder dan één seconde kon vastgelegd worden.

De Muurvoliegers

De Muurvoliegers hebben in 1953 hun lokaal op de Oude Steenweg nr. 40 bij Callens⁴⁰. In 1958 vergaderen ze bij een zekere De Taye, bijgenaamd *René Kakker*, op de Vesten nr. 112. Het transport van de duiven gebeurt door convoyeur (vergezeller) Torrekens en Zoon⁴¹.

De Bergvoliegers

Op de Vesten nr. 98 vergaderen de leden van *De Bergvoliegers*. Hun lokaalhouder in 1963 is Asène Batselier⁴². We hebben niet kunnen achterhalen of dit een voortzetting is van de maatschappij *De Moe-dige Bergvoliegers* in 1911 eveneens gevestigd op de Vesten. De toenmalige voorzitter was Arthur Blaton. Emiel Grisez is secretaris en meubelmaker Jules Cobbaert penningmeester. In 1909 bestond ook de *Maatschappij De Kleine Bergklimmers*, gevestigd bij V. Van Den Hoven in de Brugstraat. Frans De Lil was de voorzitter.

Elk zijn Recht

Elk zijn Recht vergadert in de jaren



Grote Kermisvlucht 'St.-Adrianus' (1952)

1960 bij J. Neirinckx in de Gaffelstraat nr. 47⁴³.

Wij willen ons Recht

Wij willen ons Recht vergadert bij René Van Liefveringe in de Gaffelstraat nr. 99. Deze maatschappij behoort in de jaren 1950 bij de grotere. Op 1 juni 1958 organiseerden ze een monstervlucht uit Noyon⁴⁴.

De Tramvoliegers

De Tramvoliegers hebben in 1952 hun lokaal bij Achiel Van Wijnendaele aan de Oudenaardsepoort, nr. 1. Zij organiseren op 8 juni de Grote kermisvlucht 'St-Adrianus'. De duiven worden gelost in Quiévrain.⁴⁵

De Eendracht

Op 9 november 1947 verkoopt "de welgekende liefhebber d'heer Pessemier, steenweg te Voorde" zijn kolonie. Deurwaarder Georges De Moor leidt de publieke veiling van de 38 reis- en kweekduiven in goede

banen. De verkoop gaat door in het lokaal van *De Eendracht* bij Benoni Bruylandt op het Stationsplein, nr. 40⁴⁶.

De(n) Yzeren Vleugel

In 1952 hebben de duivenliefhebbers van *De(n) Yzeren Vleugel* hun lokaal bij Emiel Uylebroeck, Warandestraat 51.

In 1960 overlijdt Hector De Smet, initiatiefnemer van het samenspel tussen verschillende maatschappijen. Uit dankbaarheid voor zijn jarenlange inzet voor de vereniging, organiseert *De Eendracht* op 22 mei een *Grote Monstervlucht* uit Dourdan onder de naam *Grote Ereprijs Hector De Smet*. In 1962 vindt de inkeving van de duiven nog steeds bij Uylebroeck plaats.⁴⁷

De Rechte Lijn

Op 20 juni 1951 organiseert deze bond een snelheidsvlucht op Noyon⁴⁸.

De maatschappij heeft haar lokaal in het gelijknamig café *In de Rechte Lijn* op de Vesten nr. 104 bij weduwe Frans Van Laeren.

Op 9 maart 1952 houdt *De rechte*



Gratische tombola ten voordele van de duivenmaatschappij (januari 1986)

38. *Cinemablad*, 11 december 1963.

39. *Cinemablad*, 30 mei 1958.

40. *Cinemablad*, 11 december 1953.

41. *Cinemablad*, 30 mei 1958.

42. *Cinemablad*, 11 december 1963.

43. *Cinemablad*, 11 december 1963.

44. *Cinemablad*, 30 mei 195; 11 december 1963.

45. *Cinemablad*, 11 december 1963.

46. *De Sportduif*, 30 maart 1960.

47. *De Sportduif*, 06 juni 1952 en *Cinemablad*, 23 november 1962, p.1.



Duivenmaatsschappij 'In de Rechte Lijn', foto van de kampioen 1953

Lijn haar jaarlijkse algemene vergadering. Voorzitter Polydoor Punnewaert opent de vergadering en geeft een overzicht van het voorbije speeljaar met de uitreiking van de diploma's aan de kampioenen. Daarna volgt een overzicht van de geplande prijskampen die open staan voor alle liefhebbers van Ge-raardsbergen en met een omtrek van 5 km. Enkel Quiévrain en Noyon staan op het programma. 'Leerdrachten' vinden elke zaterdag en zondag plaats vanuit

Lessen-steengroeven. Henri Van Saeren is de secretaris.⁴⁹

In het vliegseizoen 1954 is er elke zaterdag en zondag inkorving Lessines-Carières, elke maandag Rebaix en elke dinsdag en woensdag vliegt men op Quiévrain. Allemaal korte vluchten⁵⁰. *De Rechte Lijn* besluit in het vliegseizoen 1955 enkel vitesse-vluchten te spelen. Hun vluchtprogramma begint op 3 april met St.-Quentin⁵¹.

In 1986 zijn ze nog steeds in het café *In de Rechte Lijn* te vinden.

De Witte Penne

Het duivenlokaal van *De Witte Penne* is boven de Gaffelstraat gelegen in het café *Den Uil*.

De Lustige Vliegers

Vermeld in *Recht en Vrijheid* van 13 maart 1927, p. 3.

Dirck Surdiacourt

dirck.surdiacourt@telenet.be

Geraadpleegde werken:

A. BATTAGLIA, P. BEERENS, F. BARBIER, J. CRABBE, *Les Secrets de la colombophilie*, Châtelet, s.d..
RODENBACH Félix, *La Colombophilie belge*, 2^e éd., Bruxelles, 1896.
ROSOOR Jules, *La Colombophilie*, Tourcoing [1890].
WITTOUCK Sylvain, *La Colombophilie moderne*, 2^e éd., Bruges, 1898.

Met dank aan:

Tom Aerts (Tom's Pigeon Museum), Tom Van Nieuwenhuyze, Els Veraverbeke (Huis van Alijn, Gent),
In Geraardsbergen: interview met Pierre De Rijst (voorzitter van de duivenmaatschappij Eerlijk Duurt Langst uit Viane), Bernard Van Audenhove (voorzitter van de duivenmaatschappij De Witte Pen uit Zarlarding), André Huwé (oud-voorzitter van de Geraardsbergse duivenvereniging Gelijheid voor Allen), Marcel Reygaerts (oud-secretaris van de Zandbergse duivenmaatschappij De Snelvliegers), Georges Gevaert (duivenmelker, Goeferinge), en Jozef Mangelinckx.

Bijzondere dank aan Jacques De Ro, Jean Marquebreuck, Johnny De Nie, Ronny Cromphaut, Julien Matthys, Johan François, Bart Broeckaert en Ward Byl.⁵²

48. *De Sportduif*, ?, ?, 1951.

49. *De Sportduif*, 19 maart 1952.

50. *De Sportduif*, 12 maart 1954.